

تاثیر حذف مکمل‌های ویتامینی در جیره‌های دارای مقادیر متفاوت انرژی بر عملکرد و pH گوشت ران جوجه‌های گوشتی رضا میرشکار^۱، بهروز دستار^۱، بهاره شعبانپور^۲، سعید حسینی^۱

۱- دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، دانشکده علوم دامی؛ ۲- دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، دانشکده شیلات و محیط زیست

۲- مسئول مکاتبه: رضا میرشکار Reza_mirshekar@yahoo.com

چکیده

این آزمایش به منظور بررسی اثر حذف مکمل ویتامینی در جیره‌های غذایی حاوی دو سطح متفاوت انرژی بر عملکرد و کیفیت گوشت جوجه‌های گوشتی انجام شد. ۴۸۰ قطعه جوجه خروس گوشتی یک‌روزه سویه راس ۳۰۸، با ۶ گروه آزمایشی که هر کدام شامل ۵ تکرار (هر تکرار شامل ۱۶ جوجه) بود، تا ۲۸ روزگی با دو جیره بر پایه ذرت و سویا و با میزان رایج مکمل ویتامینی (۰/۲۵ درصد) ولی با دو سطح انرژی (پرانرژی و کم‌انرژی) پرورش داده شد. تیمارهای آزمایشی بر اساس زمان حذف مکمل ویتامینی (۲۸، ۳۵ یا ۴۲ روزگی) از هم متمایز شدند. جیره پرانرژی باعث افزایش مصرف خوراک، اضافه وزن و بهبود ضریب تبدیل غذایی از ۲۸ تا ۴۲ روزگی شد ($P < 0/05$) ولی اثر معنی‌داری بر نسبت راندمان انرژی نداشت. حذف مکمل ویتامینی از ۲۸ و ۳۵ روزگی اثر معنی‌داری بر عملکرد نداشت ($P > 0/05$). کاهش سطح انرژی جیره سبب افزایش pH گوشت شد ($P < 0/05$)، ولی زمان حذف مکمل ویتامینی تاثیر معنی‌داری بر pH گوشت نداشت. نگهداری نمونه‌های گوشت در فریزر به مدت ۱۸۰ روز باعث کاهش pH گوشت گردید ($P < 0/05$).

واژه‌های کلیدی: مکمل ویتامینی، عملکرد، کیفیت گوشت، جوجه گوشتی

مقدمه

در تغذیه کاربردی و تحقیقات تغذیه‌ای، میزان انرژی جیره غذایی طیور بسیار مهم است. یکی از دلایل اصلی اهمیت این موضوع آن است که انرژی عمده‌ترین نقش را در کنترل مصرف خوراک ایفا می‌کند. این بدین معنی است که دریافت هر ماده مغذی، به شدت تحت تاثیر نسبت مواد مغذی به انرژی قرار می‌گیرد. نشان داده شده است که با تغییر انرژی جیره می‌توان کیفیت لاشه پرنده را تغییر داد (۱). چربی جیره به افزایش جذب ویتامین A و کلسیم نیز کمک می‌کند. ویتامین‌های موجود در خوراک طیور از دو منبع تامین می‌شوند. ۱- مواد خوراکی که خود دارای مقداری ویتامین هستند. ۲- ترکیبات ویتامینی که به صورت مکمل به جیره غذایی افزوده می‌شوند. در جیره‌نویسی عملی، هر دو مورد مهم تلقی می‌شوند. جداول مختلف مربوط به ویتامین‌های موجود در مواد خوراکی از لحاظ مقدار هر ویتامین به طور قابل توجهی متفاوت هستند (۲). با وجود تحقیقات زیادی که در مورد ویتامین‌ها نیز صورت گرفته است هنوز مقدار نیاز واقعی آن‌ها در جیره‌های معمولی تعیین نشده است. با این وجود، مکمل‌های ویتامینی و معدنی به صورت پیش‌مخلوط در بازار موجود بوده و به میزان ۰/۲۵ درصد در جیره طیور مورد استفاده قرار می‌گیرد. در سال‌های اخیر آزمایشات زیادی در راستای حذف مکمل‌های ویتامینی از جیره‌ها، جهت کاهش هزینه‌های تولید انجام شده است، ولی در هیچیک از این آزمایشات توجهی به کیفیت و ماندگاری گوشت نشده است. لذا در این تحقیق اثر سطح انرژی جیره و طول زمان مصرف مکمل‌های ویتامینی بر عملکرد رشد و pH گوشت مورد بررسی قرار گرفت.